

Szerkesztési iroda:

6-ór takarékpénztári épület 2-dik emelet, hová a lap szellemi részét illető közlemények intézendők. Bérmentellen levelek csak ismert kezektől fogadhatók el.

Kiadói hivatal:

Réthy Lipót könyvnyomdai irodája (6-ór 8-ik szám, Ackermann-féle ház), hová a lap anyagi részét illető közlemények (előfizetési pénz, kiadása körüli panaszok, hirdetések), bérmentesen intézendők.

ALFÖLD.

POLITIKAI NAPI LAP,

egyszersmind az aradi gazdasági egylet hivatalos közlönye.

Megjelen: az ünnepnap utáni napok kivéve mindennap.

Előfizetési feltételek:

Helyben:	Vidékre:
Egész évre 14 ft — kr	Egész évre 16 ft — kr
Fél évre 7 „ — „	Fél évre 8 „ — „
Negyed évre 3 „ 50 „	Negyed évre 4 „ — „

Hirdetmények díja: 5 hasábos petit-sor egyszeri hirdetésnél 6, és minden következőnél 3 ujkr számítottak. Terjedelmes hirdetések többszöri beiktatásánál kedvezőbb feltételek mellett vétetnek föl. — Bélyegdíj külön 30 ujkr. — Magánvita 3 hasábos petit-sor 15 ujkr.

Pest, márcz. 12.

Ő Felsége ma délután fél 3 óra után szerencsésen megérkezett fővárosunkba. Az ünnepiesen díszített pályaudvarban összegyűlt nagyszámú külföldi és hazai jelen voltak a magyar kormány Pesten levő tagjai, miután Andrassy Gyula gr. miniszterelnök és Festetics György gr. ő Felsége kíséretében érkeztek. A kiszállás után Rottenbiller Lipót Pestváros főpolgármestere következő beszéddel üdvözölte ő Felségét:

„Császári és apostoli királyi Felség!

Legkegyelmesebb Urunk!

Midőn császári és apostoli királyi Felséged hazánkat évezredes jogainak teljes élvezetében legkegyelmesebben visszahelyezte, ezzel nemcsak a nemzetnek legforróbb vágyát kielégíteni, de egyszerűen arra is utat nyitni méltóztatott, hogy az életerős magyar faj, ama feladatának, melyre történelmileg dicső multjánál, és európai helyzeténél fogva hivatva van, minél sikeresebben megfelelhessen, és ez által Felséged trónjának díszét és tekintélyét maga részéről is hathatósan emelhesse. Felségednek e korszakot alkotó magasatos fejedelmi ténye a mily dus lesz nagyszerű eredményeiben, ép oly fényesen fogja legmagasabb nevét a történelem lapjain tündököltetni, és ezért

Ha Császári és Apostoli Királyi Felségednek hű magyarjai közötti megjelenése, mindenkor lelkesítő örömet idéz elő; új szászorta nagyobb és lelkesítőbbet most, midőn Felséged mint a nemzet boldogítója jelenik meg körünkben, hogy a nemzet, általános örömeiben atyailag osztozzék. Pest városa közönsége őseitől öröklött dynasticus érzelmeit, Felséged szentséges személye iránti tántoríthatatlan hűségét, határtalan bizalmát, és legmélyebb háláját ez ünnepélyes perczben nem nyilváníthatja méltóbban, mint ha e történelmileg nevezetes szavakkal „Éltünk és vértünk a királyért“ lép Felséged elébe és egy szívvvel lélekkel kiáltja „Éljen soká boldogul s dicsően Felséges Urunk Királyunk! Mire ő Felsége következőleg válaszolt:

„Örömmel jöttem ismét körükbe s lelkes szavaikban imént kifejezett hódolatukat szívesen fogadom.

Örvendek, ha a szerencsésen változott viszonyokban a két testvérváros is, mint az ország szíve, jobb idők hajnalát látja, mert ha a szív bizalomteljesen és életerősen dobog, akkor az egész test, az ország összes lakossága is, jobblétének és megelégedésének fog örvendeni. — Az ország öröme és népeim boldogsága pedig mindenkor az én örömem és boldogságom is; — legyenek erről meggyőződve, s biztosítsák mindkét város lakosait különös királyi kegyelmemről.“

Ő Felségének e kegyes nyilatkozata a jelen-volt tisztelgők sokaságát felhangzó éljenriadásokra fakasztotta, mely örömnilvánítások kísérték ő Felségét kocsijáig s kocsijától a budai várpalotáig. — A bevonulás az előre megállapított módon ment végbe. Elöl ment a pesti és budai banderium, köztük kocsikon a testvér főváros polgármesterei, főbírái és főbb tisztviselői. Közvetlenül ő Felsége kocsija előtt haladt gyönyörű fogatán Wenckheim Béla b. a belügyminiszter. Ő Felsége balján ült Andrassy Gyula gr. miniszterelnök, azután a miniszterium többi tagjai, továbbá ő Felsége kíséretéhez tartozó katonai méltóságok és végül az udvari szolgálattelvő személyzet.

A roppant lelkesedés, melyet ő Felsége megjelenése az utcákon s az utcák roppant közönségében előidézett, leirhatatlan. Felriadó éljenek dördültek fel mindenfelé, kendőket, kalapokat lobogtattak, erkélyek, ablakok s az utcákról egyaránt, míg a lelkesedés e roppant zajába Buda-Pest összes hangjai zúgtak belé. Különösen élénk és festői volt a kép a budai vár utjain s a várban, hol több zenekar volt felállítva, melyek felharsanó riadókkal fogadták ő Felségét.

A kir. palotában az országgyűlés házának tagjai, a magasb tekintélyek stb. voltak összegyűlve. A kir. palota lépcsőin virágokkal fogadtatott a

Felső, ki mindenfelé a legszívélyesebben köszönte, a miniszterelnökkel jelent meg a trónteremben. Az itt összegyűltek, kiknek élén a két ház elnöke s az ország hercegprímása állt, zajos éljennel fogadták ő Felségét. Ő Felsége a közlekedésséget barátságos kézmozdulattal viszonzá s a bensőbb termekbe visszavonult.

A miniszterek ezután a belügyminiszterium helyiségeiben rövid értekezletre gyűltek össze s ennek végeztével, a közönség zajos éljenése között, átkocsiztak Pestre.

Este 7 óra tájban megkezdődött a testvérváros ünnepélyes kivilágítása, melynek fénye nagyszerű arányokban áll előttünk.

Ő Felsége 8 órakor a miniszterelnök kíséretében s a roppant nép éljenésével fogadtatva, megsejlemlte a világitást.

Miniszteri rendelet.

A magyar királyi miniszterium, a magyar királyi helytartótanács működését mai napon megszüntetvén, az ügyek vezetését tényleg átvette.

Az egyes miniszteriumok hivatalos helyiségei ideiglenesen a következő helyeken vannak berendezve:

A belügyminiszterium Budán Szent-György-tér 5-ik szám alatt.

Az igazságügyi miniszterium Budán a volt helytartóság épületében, uri-utca 53. szám alatt, elnöki irodája pedig Pesten, váci-utca 13 szám alatt első emeletben.

A vallásügyi, honvédelmi és közlekedési miniszteriumok Budán a volt helytartóság épületében, uri-utca 53. sz.

A pénzügyi miniszterium Budán, a volt magyar kir. udvari kamara épületeiben.

A kereskedelem, földmívelés és ipar miniszteriuma Pesten, aldunaszor 2. szám alatt.

Miről az ország összes hatóságai szintugy, mint egyesek oly utasítással értesítettek, hogy mindazon benyújtványok, a melyeknek elintézése eddig a magyar királyi udvari kancellária, az erdélyi udvari kancellária, a magyar királyi helytartótanács, vagy a budai országos pénzügyi igazgatóság köréhez tartozott, a mai naptól kezdve az illető szak-miniszteriumhoz küldendők be.

Addig is, míg a szervezés teljes befejeztével, az egyes miniszteriumok közti szakfelosztás közhírre tétethetnének, mindazon tárgyak, a melyekre nézve a szakilletőség kérdése kétségesnek látszik, a „Magyar kir. miniszteriumhoz“ „Budán“ intézendők, — gondoskodva lévén arról, hogy az ily cím alatt beérkező tárgyak az illető szakminiszteriumhoz haladékal nélkül áttétessenek.

A hivatalos órák később fognak köztudomásra hozatni.

Kelt a magyar királyi miniszteriumnak 1867. évi márcz. 10 én tartott üléséből.

B. Wenckheim Béla, s. k.

Lónyay Menyhért, s. k.

B. Eötvös József, s. k.

Horváth Boldizsár, s. k.

Gr. Mikó Imre, si k.

Gorove István, s. k.

Országgyűlési tudósítás.

Pest, márczius 12.

Ma délelőtti 10 órakor a főrendek tartottak ülést. Ebben felolvastatván a képviselőháznak határozata a sajtóügyben, felszólalt e mellett gróf Majláth Antal, főpohárnok mester, ki is, miután a törvényhatóságok visszaállítása kimondatott, s ezzel a nemzet alkotmányosságának ama főbiztosítékát, s legszilárdabb talpkövet nyeri vissza, mely századokon át tartotta fenn az ország szabadságát: a szabadsajtóban a másik főbiztosítékot látja, s azért örömmel üdvözli a miniszteriumot e téren, s örömmel járul hozzá a képviselőház határozatához, mely a sajtó szabadságát, s esküdtisékek felállítását rendeli el. Ugy hiszi, nem szükséges, hogy bővebben szóljon a mélt. Főrendek előtt, a szabad sajtó elő-

nyeiről, meg van ezekről győződve mindenki e házbán; hanem azt legyen csak szabad felemlítnie, mi-kép reméli, hogy a sajtó s irodalom kezelői, át-levén hatva hivatásuk magasztosságától, befolyásukat a sajtó utján, nem fogják egyébre felhasználni, mint az eszmék tisztázására, a trón s nemzeti lét szilárdítására, s a különböző nemzetiségek közti viszonyoknak a testvériség és igazság követelése szerint rendezésére; vagyis szóval, csupán azt akarja kifejezni, mikép remélhető, hogy az irodalom emberei a szabadsajtóval élni igenis, de vissza élni bizonyára nem fognak. (Helyeslés.) A miniszteri előterjesztvényt, s illetőleg a képviselőház határozatát elfogadja szónok egész terjedelmében, és pedig azért, mert a 48-diki törvények értelmében van szerkesztve, mert megtartja az esküdtisékeket, s csak abban van a különbség, hogy nem a megyei törvényszékeket, hanem a királyi s négy kerületi táblát bizza meg esküdtisékek felállításával; s végre: mert a határozat, Erdélyt illetőleg is, a mostani körülmények közt, a lehető leghelyesebbet rendeli. Felhívja a főrendeket is, az egész előterjesztvényt pártolására.

Nem is szólalt fel ellene a ház egy tagja sem, hanem egyhangulag a felsőház határozatául is kimondatott.

A másik tárgy, mi még napi renden állott, a képviselőháznak azon határozata volt, mely szerint kimondatik, hogy mindazon felhatalmazás, mely a miniszteriumnak a rendkívüli körülményeknél fogva adatott, csupán ezen miniszteriumra értetik, s másra nem.

E mellett gr. Szapáry Antal szólalt fel, s ajánlta a ház pártolására.

Ellene b. Wenckheim László szólott, mondván, mi lesz, ha a jelenlegi miniszterium bármely oknál fogva lelép, s más jön helyébe, vagy ha csak egy közülök betegség, vagy más körülménynél fogva kénytelen lenne visszalépni, akkor aztán, nézete szerint fennakadna a kormányzat.

De megfelelt erre gr. Péchy Manó abauji és Tomcsányi József, csongrád megyei főispán kik előadták, hogy, ha más miniszterium találna lenni, akkor majd fogja tudni ismét a képviselőház, hogy mit kell cselekednie, s a szerint, a mint az újabhoz lesz vagy nem bizalma, ugy fogja a felhatalmazást is újra megadni vagy nem. Ha pedig csak egyes miniszter lépne le, ugy a miniszteriumot kiegészítő új tag bizonyára nem lesz más elvű s irányzatú, mint az egész, s így szintén bizalomra méltó.

Gr. Széchenyi Antal némi módosítást ajánlt. Felszólítottván azonban a ház tagjai, hogy kik a képviselőház határozatát pártolják, álljanak fel. B. Wenckheim Lászlót kivéve, mindenki felállott, s így a főrendek által a képviselőház emé határozata is elfogadtatott.

Minderről a hirtelenében elkészített jegyzőkönyv is felolvastatott és hitelesített, s azután az ülés eloszlott.

A köztörvényhatóságok visszaállítására vonatkozó miniszteri előterjesztvény tárgyában márczius 11-én tartott felsőházi ülésben Tomcsányi József csongrádi főispán oly remek és az ügy fontosságánál fogva közérdekű beszédet tartott, hogy kötelességünknek tartjuk azt, valamint b. Wenckheim László talpraesett rövid megjegyzését egész terjedelmében olvasónkkal megismertetni.

Tomcsányi József csongrádi főispán: Az előttünk fekvő miniszteri előterjesztvény, mely már a képviselőháznak helyeslését is megnyerte, csalhatatlan bizonyítéka annak, hogy felelős kormányunk kötelességszerű hivatásának tartja, adott szavát beváltandó, legelőször is a törvények helyreállításához fogni, hogy azután ő Felsége nevében a helyreállított törvények értelmében gyakorolhassa a végrehajtó hatalmat. Bizonyítéka e miniszteri előterjesztés még annak is, hogy vannak helyzetek, melyek az események kényszerűségénél fogva nagyobb bonyodalmak előidézése nélkül a törvények szigorú végrehajtását lehetetlenné teszik. Ily esetben alig marad a kormánynak egyéb teendője, mint a végrehajtó hatalmat, a törvényeket lehetőleg megközelítve gyakorolni, és erre a háztól, a törvényho-

zástól előleges felhatalmazást kérni. Épen ezen helyzetben vagyunk most.

Ha valaha indokolva volt a kormánynek ilyenmü kívánalma, azt hiszem indokolva van az most, midőn sok évek óta törvényeink teljesen mellőztettek, és az 1848. pozsonyi országgyűlés, mely alkotmányunkat, alkotmányos formáinkat gyökeresen átalakította, azon alkalommal sok pótlandó hézagot hagyott fenn, melyek az utána következő törvényhozás által lettek volna kitöltendők. Ámde miután az utána következő törvényhozás, a szomorú emlékeztető események által gátoltatott, a nehézségek megoldatlanul maradtak nemcsak, de miután sok éveken keresztül törvényen kívüli állásunk alatt felmerült sok rendeletek keletkeztek, ezen rendeleteken alapuló tények jöttek elő, és ezeknek ignorálása lehetetlen, — tehát ezen nehézségek nemcsak nem hártattak el, hanem még inkább összebonyolítottak. E nehézségeknek tehát elhárítása és a kormánynek törvényes utba való visszatérítése egyik legfontosabb teendőjét képezi a kormánynek.

A felelős miniszterium nemzeti önállásunknak s függetlenségünknek csak egyik biztosítéka s midőn alkotmányosságunk másik biztosítékának, a helyhatóságoknak visszaállítását tüzte ki első működése tárgyául, kétségkívül nemcsak a nemzet legforróbb óhaját találkozik, hanem hálójával is. Ezen intézmény alkotmányosságunkat 8 századon keresztül megvédte, ezen intézmény a nemzet egyes tagjainak közügyekbeni befolyását biztosítva, a haza iránt érdekeltséget teremt, s az által az egész nemzet előtt oly kedvenczé vált, — hogy ennek szűnetelésével ösztönszerűleg a közszabadságot érzi szűnetelni. Ezen intézménynek mentül előbb életbe léptetése és a felelős kormány elveivel összhangzásba hozatala tehát nemcsak felette kívánatos, hanem mint az 1848-diki pozsonyi törvényhozás által reánk hagyományozott feladat, köteleességszerű is. A helyhatósági intézménynek a felelős kormányzatba illesztése, annak, mint e szabadság biztosítékának további fennmaradása, s mint a végrehajtó hatalom organumának célszerűsége, szóval életrevalósága és további fentarthatása kétségen kívül a helyhatóság belső szervezetétől függ. — Ugyanazért ezen érett megfontolás és tüzetes tárgyalást igénylő munkálatot a rögtönzessel járó elhamarkodásnak kitenni, e kegyeletes intézmény ellen merénylet volna.

Másrészt az oly hosszú idő alatt sajnosan nélkülözött helyhatóságok helyreállításának tovább halasztása is sok nehézséggel jár, s ha azok hiánya nem akasztaná is meg végképen a kormányzatot, de ezen kormányzat a törvényesség jellegével nem bírván, a jogfolytonosság tetteles nyilvánítása után sovárgó honpolgárokat ki nem elégíthetné. Mihez képest alig lehet egyebet tenni, mint az 1848-diki törvényhozás példáját követve, azokat ideiglenesen a végszervezés bekövetkeztéig akként alakítani, hogy, a menyire lehet, a törvények megközelíttessenek, de más részről a közbejött események is kellő számításba vétessenek. (Általános helyeslés.)

E helyhatóságok legnevezetesebb részét teszik a megyék, — s épen a megyei hatóság az, melyre nézve a 48-ki törvényhozás legtöbb hézagot hagyott fenn.

Tudva van, hogy 1848-ban a megyék elvesztették azon ősi elemeket, melyek azt addig képezték. Az 1848-ki országgyűlés egész művét átlengő azon szellemtől vezéreltetve, mely a szabadalmakat közszabadsággá változtatá, a megyéknek szabadalmakban gyökerezett ősi alapjait többé fenn nem tarthatván, a XVI. t. cz. 1. szakaszában elhatározá, hogy azok népképviselői alapján mással lesznek felcserélendők s a megyei szervezetre vonatkozó törvényjavaslat, előterjesztéseig a megyék teendőit egy alakítandó központi bizottmányra bízta. Ezen központi bizottmány 1848-ban meg is alakult, és ezek gyakorolták mindaddig, míg módjukban volt a megyékben működéseket gyakorolhatni. Ezek valának az 1848-ki pozsonyi országgyűlésnek rendeletei a megyék teendőinek ideiglenes gyakorlatára nézve, s ha mi, mint azt állásunk köteleességünk képezi, a törvényt megközelíteni akarjuk, — az ezen rendeletekben rejlő elvekre kell hogy fektessük eljárásunkat. Mihez képest semmi sem volna természetesebb, mint hogy a megyei hatóságok ideiglenes gyakorlatára ugyanazon egyének hivattassanak fel, melyek 1848-ban a törvény által határozottan kijelölt tényezők közbejöttével e célra választattak, ámde azóta nagy idő folyt le, s ha a mostani, bár csak ideiglenes visszaállításnál oly rendelkezés tétetnék, mely a hatósági eljárást kizárólag csak azon, időközben halálozások által különben is fölötébb meggyérült tagokra bízna, kik személy szerint akkoron e célra megválasztottak, ugy szólván, csaknem egy egész nemzedék zártnék ki a hatósági jogok gyakorlatából, mi sem kívánatos, sem célszerű, sem igazságos. Ahhoz pedig, hogy az 1848-ki nyomon indulva, új bizottmányi tagok választási céljából új ősi nemzeti képviselői alakítottak, ezt nem tartanám célszerűnek, sőt lehetőknek sem, azért ezen bizottmányi tagságot viselőik továbbra is mindazok, kik addig a megyék jogainak gyakorlására feljogosítva voltak. Az 1848-ki XVI. t. cz. értelmében legerősebb tényezőként folyt be a választásokba azon szabadalmazott osztály, mely addig ezen jogokat kizárólagosan gyakorolta, és joga-

san, mert ebbeli jogukról le nem mondtak, s mert ezeknek fölismerése semmi nehézségekkel sem járt, nyilvánosan ismerve levén minden megyében az eddig e jogokat gyakorló névsora. — Nem úgy most. A lefolyt 18 év alatt nem tartattak evidenciában azon egyének, kik most e czim alatt befolyhatnának, — s ez idő alatt az osztály különbsége a kor-szellem befolyása által nagy részt elmosódván, annak újra ébredése aligha kívánt hatással lenne közügyeinkre nézve. — A megyék ideiglenes alakítására nézve tehát ezen utat szintén nem követhetjük. — De közbejött az 1861. év. — Az 1861 dik évben újra alakított megyék mind az 1848-ban elválasztott központi bizottmányok még életben levő tagjait hívták fel tevékenységük megkezdésére, kiegészítvén a hiányokat újaknak megválasztása által. Ezen kiegészítést sem lehet épen a törvények értelmében történni mondani, mert az 1848-ki XVI. t. cikkben a kiegészítésről említés sem tétetik; de indokoltnak, sőt szükség által előidézettnek tekinthető azért, mert midőn a 48-diki törvényhozás, a bizottmányi tagok miként és kik által leendő kiegészítésére semmi rendelkezést nem tett, nem számíthatott arra, hogy ezen ideiglenes testület csakhamar megsemmisítettén, majd 12 év múlva fog ismét új életre hivatni. — Ezen minden számításon kívüli eset azonban 1861-ben tettelesen előállott, s a meggyérült bizottsági tagok kiegészítését a szükségesség törvényeinél fogva követelte. A szükség parancsolta választásoknak eredménye volt tehát azon bizottmány, mely 1861-ben alakult, s mint ilyen, annak minden tagjai a megyék teendőit egy évig gyakorolván, most már ezeket jogcsónkítás nélkül eltávolítani alig lehet. Leginkább vélem tehát a törvényt az igazsággal és célszerűséggel megegyeztetni, ha jelen viszonyaink között, végleges szervezésig a megyék teendőinek ideiglenes gyakorlata a miniszteri előterjesztés értelmében kizárólag azon egyénekre ruháztatik, kik azzal az 1861 ik évben megbizottak, azt egy évig tettelesen gyakorolták, és itt meg kell jegyezni, hogy épen ezen gyakorlatnál fogva én a miniszteri előterjesztést úgy értem, hogy a bizottmányok tagjaiul tekintessenek mindazok, kik 1861-ben mint tisztviselők működtek, mert a 48 diki törvény a tisztviselői bizottmány kiegészítő részének nevezi. — Ezentul azonban a megyék semmi kiegészítő kísérletbe ne avatkozzanak; nem pedig először azért, mert ezt a törvény nem rendeli, másodszor és leginkább azért, mert az illetén szabályok közé nem szorított eljárás gyakorta oly aberratorra vezet, melynek következményei be nem láthatók, s azon fölül az 1861-dik évtől e mai napig közbejött idő nem oly hosszú, mely alatt pótolhatlan hiányok merülhetnének fel, s így a kiegészítésnek mellőzhetlen szüksége sem forog fenn, így a szükségesség által ezen lépés nem volna indokolható.

Azon helyhatósági jogok között, melyeknek gyakorlására a megyei központi bizottmány hivatva van, egyik legnevezetesebb a megyei tisztikar választása. A megyei intézmény csak egy felel meg céljának, ha az önkormányzat minden kellekeivel fel van ruházva. Az önkormányzat kellekeihez tartozik azon jogosultság, hogy saját végrehajtó követeit, azaz tisztviselőit szabadon választhassa, különben a tisztikar nem levén a megyének kifolyása, annak nevében nem is működhetik. Ha tehát a megyéket ősi önkormányzati lehetőségükbe visszaállítani akarjuk, a megyei tisztikarnak választások közbejöttével történendő átalakítása, mint az önkormányzat nélkülözhetlen kelleke, nem mellőzhető.

Igaz, hogy az 1848. XVII. t. cz. a megyei tisztválasztások megtartását határozottan tiltja, s csupán az időközben történhető üresedések miként pótlására nézve rendelkezik, és ezen intézkedés indokolva is volt az által, hogy azon időben tanácsos volt kikerülni az izgatott kedélyeknek választásokban nyilvánulhatását, de a felett az akkori tisztikar is választásoknak levén eredménye, ezek a megyét hivatalos eljárásaikban jogosan képviselheték, s így rögtön új választásoknak szüksége nem mutatkozott.

Nem alkalmazható a törvény ezen rendelete mai körülményeinkre, mert a megyéknek választások által előállított s így azokat jogosan képviselhetők tisztviselői nincsenek. Szükséges tehát, hogy a törvényhozás a végrehajtó hatalmat a törvény ezen rendelkezés teljesítésétől felmentse, mely nélkül a tisztválasztások meg nem tartathatnának. Ezekből önkényt következik, hogy a tisztválasztások azok által hajtassanak végre, kik ideiglenesen megyei hatóság jogainak gyakorlatával megbizottak, s ezek a főispánok elnökeite alatt összeülendő bizottmányok.

Az 1848. XVII. t. cz. a helyettesítésekre nézve akkép rendelkezik, hogy azokat a megyei központi bizottmányok a főispánokkal egyetértőleg eszközöljék. E törvény értelmében tehát két tényező működése szükséges a helyettesítés törvényességére nézve, t. i. a főispán és a bizottmány többsége. Ugyanezen elvet kell érvényesítenünk a tisztválasztásokra nézve is, mert a mint az önkormányzat fentebb érintett kívánalmainál fogva szükséges, hogy a tisztikar a megyei képviselőtestület kifolyása legyen, ugy mellőzhetlen az is, hogy a felelős kor-

mány, felelős közegei által, törvényes korlátok között befolyhasson a tisztikar alakításába, s ez által arra kívánatos, sőt szükséges felügyeletet gyakorolhasson.

A helyettesítésekről szóló fentebb idézett t. cz. ezen befolyásról oly határozatlan kifejezésben rendelkezik, hogy annak felettébb tágható volta miatt szabatos értelem alig tulajdonítható, — s miután az is, mint minden jogeszmé, mely szabatosan körülírva nincs, legtöbb esetben tulkapásokra vagy erélytelenségre vezet, szükséges a főispánok befolyását, melyet az 1848-ki XVII. t. cz. csak az „egyetértőleg“ szóban fejez ki, szabatosan meghatározni.

Erre nézve azon szerencsés helyzetben vagyunk, hogy az 1848-dik év előtti időszakból, szabados gyakorlattal erősített törvényekkel bírnak, melyek a főispánoknak a választásokra befolyását a kijelölési eljárásban szabályszerűen meghatározzák, s miután a 48-iki törvények ezen régi gyakorlattal nincsenek ellentétben, a tisztválasztásnál követendő eljárásra nézve gyakorlattal erősített és soha kétségbe nem vont törvények alapján állhatunk.

Van még a miniszteri előterjesztésnek egy pontja, mely a megyei tanácskozási nyelvre vonatkozik, s mely, ugy látszik, korunk Achilles sarkát képezi. Nyíltan kijelentem, hogy aggályaim e tekintetben csak igen szabatos formulázással lennének teljesen eloszlatathatók, nyíltan kijelentem ezt is, hogy e kérdésben a főrendi táblára kiváló hivatás várokozik, — mert a főrendi tábla feladásának tartom nemzetiségünket minden újabb, részint keletkezett, részint felidézett veszélyes doctriának rohama ellen védelmezni, nem kívánok mindazonáltal e tárgyban sem módosítással fellépni, de csak azért nem, mert felelős kormányunk sorainkból előtűnő kiváló tehetségű s buzgó hazafiakból alakulván, azon meggyőződésben élek, hogy ők ezen kérdésben csakugy, mint a többiben, tudnak és akarnak is igazságosak és méltányosak lenni, de az új doctriának áramlásából reájok várokozó népszerűségnek nemzeti létünket áldozatul hozni nem fogják.

A királyi városok és első bírósági hatósággal ellátott városokra nézve az 1848-diki törvények szabatosan rendelkeznek, s ezt, míg a törvényhozás másképen nem rendelkezik, megváltoztatnunk nem lehet, meg kell azonban erre nézve jegyezni, hogy ezen szabatos rendezési munkálatokon igen meglátászik azon benyomás, mely alatt létre jöttek; mi, kik ezen törvények genesisének tanúi voltunk, jól tudjuk, hogy ezen rendezési munkálat már az 1844-ki országgyűlésen készült, tudjuk azt is, hogy ezen rendezésnek célja volt a kir. városokat ama tulságos kormányi befolyástól felmenteni, mely őket szerfeletti függésöknél fogva az országgyűlés szavazatra képtelenné tette, de mikor ez a rendezési javaslat történt, a kormány név alatt nem érthetünk felelős kormányt, hanem olyat, melynek nyomása alatt az akkori kir. városok léteztek, s csak is így történhetett az, hogy mindezen testületeknél a kormány, s most már, hála Istennek, felelős kormánynak semmi összetartó közege nem létezik. Lehet-e és meddig lehet, vagy általában kell-e és célszerű-e azokat ily állapotban hagyni? arra nézve most nyilatkozni nem akarok, — mert e részben a törvény rendelkezik.

Vége az erdélyországi ügyekre vonatkozó pontra nézve kénytelen vagyok kijelenteni, — miképen ezen pont emlékeztet leginkább a miniszteri omnipotenciára, — s megvallom, ha a Királyhágón tul lakó testvéreinknek bárminemü törvényeibe nézek, azokat újabb rendeletekkel, ha mindjárt jobbakkal is, érvényen kívülé tenni nem ohajtanám, de miután Erdélyben lakó hazánkiai azon szomorú helyzetben vannak, hogy mai napig is nem a törvény, hanem csak miniszteri rendeletek, még pedig nem független, nem magyar, s nem felelős miniszterium rendeleteinek uralma alatt állanak, alig lehet egyebet tennünk, mint a törvényhozás további rendelkezéseig felhatalmazni a felelős kormányt, hogy e tárgyban saját felelőssége alatt intézkedhessék. (Helyeslés.)

Ezek az én szerény észrevételeim, melyeknek előterjesztése után kijelentem, hogy a miniszteri előterjesztést egész általánosságban elfogadom.

Báró Wenckheim László azt ohajtaná, hogy a megyei bizottmányok ne az 1861-diki alapon alakítsanak, hanem más módon. A miniszteri előterjesztvény 8-dik pontját illetőleg megjegyzi, mikép a templomban, az iskolában, a család körében mindenki használhat tetszése szerinti nyelvet, de a helyhatóságok tanácskozási nyelve csak a magyar lehet, mert Magyarországon vannak ugyan mindezenre idegen ajku népek, azonban nemzet csak egy létezik: a magyar. Nagyon szeretné, ha a főrendi tábla főleg az érintett 8 dik pontot módosítaná, és a napi renden levő tárgyat tudniillik a köztörvényhatóságok visszaállítására vonatkozó kormányjavaslatot, kapcsolatban a képviselőháznak az iránt hozott határozatával csak azon esetre fogadja el, ha a miniszterium kijelenti, miszerint a köztörvényhatóságok végleges szervezése tárgyában legközelebb tövényjavaslatot terjesztend az országgyűlés elé.